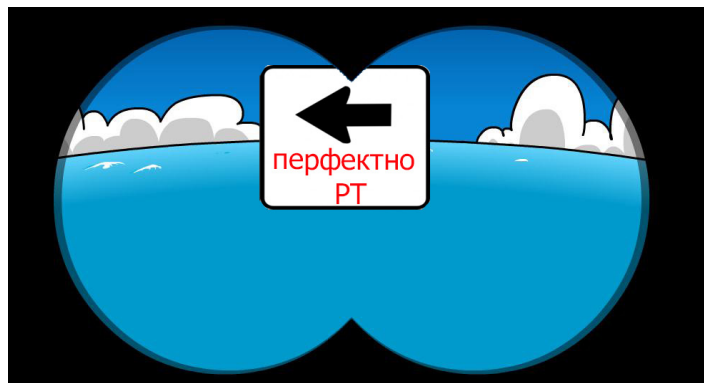


# Избор на правилната схема за изпитване за пригодност за моята лаборатория

## Въведение

Участието в изпитване за пригодност (РТ) е важна част от осигуряването на качеството на резултатите от изпитване в лабораторията. Необходими са време и усилия, които могат да бъдат скъпи, особено за лаборатории, изпълняващи много различни изпитвания, така че изборът на най-подходящата РТ схема е много важен. Често няколко РТ схеми са достъпни за една и съща област на изпитване, така че тази брошура се фокусира върху ключови въпроси, които могат да помогнат на лабораториите да изберат онези РТ схеми, които най-добре отговарят на техните нужди.



## Параметри включени в РТ

Дали матриците, анализите и/или нивата на концентрация на изпитваните обекти, предлагани от РТ схемата са подобни на тези проби, срещани в ежедневната практика на лабораторията? Например:

**Пример 1:** Нивата на замърсители в дадена РТ схема за питейна вода ще бъдат съвсем различни от тези, които се очакват в индустриални води.

Лаборатория, изпитваща индустриални води може:

- Да участва като вземе под внимание ограниченията;
- Да не участва.

**Пример 2:** РТ схеми за определяне на последователността на веригата на ДНК могат да предложат като обекти за изпитване тъканни проби или екстракти на ДНК.

В зависимост от избора, компетентността на лабораторията ще бъде оценена за:

- Цялото изпитване;
- Само за съответна стъпка от изпитването.

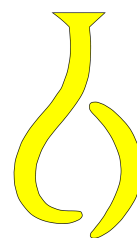
## Стратегии за събиране на данни и анализ

Прилаганите от Организатора на изпитване за пригодност/ РТ Провайдера стратегии подходящи ли са за нуждите на лабораторията? Факторите, които трябва да се вземат под внимание включват:

- Описание на прилагания статистически модел;
- Брой на обектите за изпитване, които се анализират и/или броя на повторните измервания;
- Процедури за събиране на данни от участниците (напр. предоставяне по факс, e-mail или чрез web-портали);
- Процедури за сравняване на резултатите, получени чрез различни измервателни процедури;
- Брой и област на действие на участниците;
- Брой на участниците, използващи една и съща измервателна процедура като лабораторията;
- Методи и критерии, използвани за оценяване на представянето.

Лабораторията трябва също така да прецени дали нейните клиенти, акредитиращи и/или регулаторни органи имат специфични изисквания за прилагания статистически модел.

**Пример 3:** Лаборатория, определяща съдържание на мазнини в мляко на прах, зърнени храни и фуражи използва три оперативно дефинирани измервателни процедури (метод на Röse Gottlieb, пряка екстракция и определяне чрез хидролиза). Всеки метод може да даде различни резултати за всяка матрица. Важно е лабораторията да провери дали различните методи за изпитване са взети под внимание за всяка матрица в РТ схемата.



**Eurachem**

A FOCUS FOR  
ANALYTICAL CHEMISTRY  
IN EUROPE

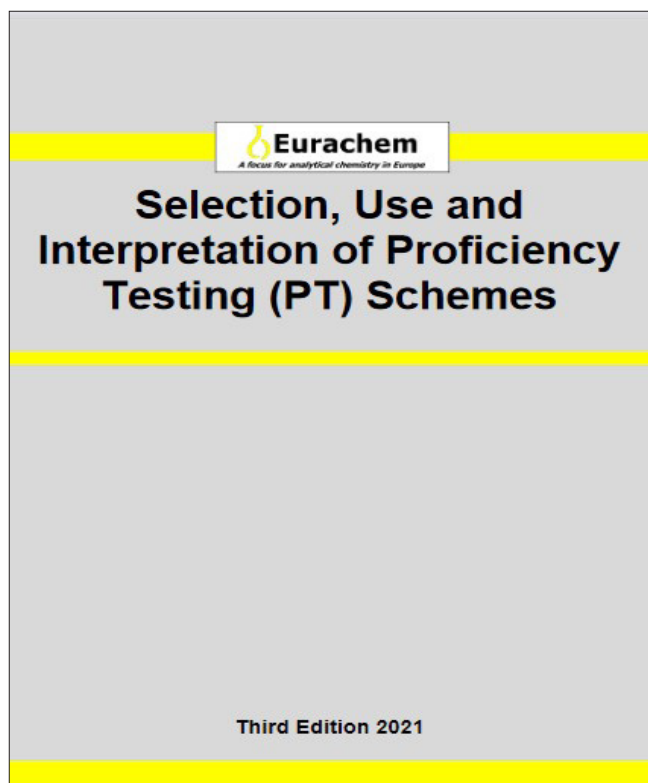
## Оценяване на представянето

Дали метода използван за оценяване на представянето на участниците (напр. z –оценката) е ясно описан от Организатора на изпитването за пригодност и дали е разбран от лабораторията?

**Пример 4:** Една лаборатория може да е заинтересована да отчита неопределеността от измерване на своите резултати от РТ и това да се вземе предвид при оценяване на представянето, но РТ Провайдера не включва този подход.

Дали критериите, използвани от Организатора на изпитването за пригодност за оценяване на представянето са съвместими с вида работа, извършвана от лабораторията и/или със съответното законодателство?

**Пример 5:** Лаборатория, която извършва анализи с цел потвърждение, може да потърси по-строги критерии за оценяване на представянето от лабораториите, които използват по-прости скринингови техники.



## Доверие в Организатора на изпитвания за пригодност/ РТ Провайдера

Как лабораторията може да оцени компетентността на РТ Организатора? Взема се предвид:

- Съответствие с изискванията на ISO/IEC 17043, напр. акредитация;
- Опит;
- Надеждност на приписаните стойности;
- Пригодност за целта на критериите за оценка на изпълнението.

## Комуникация

Дали взаимодействието между РТ Организатора и участника е подходящо? Взема се предвид:

- Използваният език;
- Достъпност и яснота на информацията;
- Своевременно предоставяне на докладите;
- Регулярна комуникация, напр. годишни срещи;
- Осигурено ниво на подкрепа;
- Изпълнение на желанията на клиента за организиране на изпитване за пригодност.

Практически насоки за избор на РТ схема е включен в Приложение А на Eurachem Guide [1].

## Повече информация/ Препоръчано допълнително за четене

[1] B. Brookman and I. Mann (eds.) Eurachem Guide: *Selection, Use and Interpretation of Proficiency Testing (PT) Schemes by Laboratories* (3rd ed. 2021). Available from [www.eurachem.org](http://www.eurachem.org)

Информация за Организатори на изпитвания за пригодност/ РТ Провайдери и схеми може да бъде получена от националния орган по акредитация, интернет сайта на базата данни EPTIS ([www.eptis.org](http://www.eptis.org)) или от други национални или международни организации.